

Sygn. akt III U 400/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 sierpnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – SSO Anna Moskal

Protokolant: st. sekr. sądowy Stefania Wrzyszc

przy udziale

po rozpoznaniu w dniu 30 sierpnia 2017 r. w Tarnobrzegu

na rozprawie

sprawy **M. O.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.**

o zwiększenie wysokości emerytury

na skutek **M. O.**

od **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.**

z dnia 5 kwietnia 2017 r. nr (...)

o d d a l a o d w o ł a n i e . -

Sygn. akt III U 400/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 5.04.2017r. nr: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., po rozpoznaniu wniosku M. O. z dnia 22.03.2017r., na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 887) przyznał jej emeryturę od 1.03.2017r.

W pkt. II decyzji obliczył wysokości świadczenia zgodnie z art. 26 ustawy na kwotę 576,73 zł. Podstawę obliczenia emerytury stanowiła kwota kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji kapitału początkowego zewidencjonowanego na koncie do końca miesiąc poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Wskazano, że emerytura stanowi równowartość kwoty, będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę. Jednocześnie wyjaśniono, że przy ustalaniu wysokości emerytury uwzględniono zwiększenie z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres 10 lat 8 miesięcy w wymiarze 94,49 zł. Emerytura przyznana od 1.03.2017r. w kwocie 671,22 zł jest niższa od najniższej emerytury, która wynosi 1000 zł, ale brak podstaw do jej podwyższenia, ponieważ wnioskodawczyni nie udowodniła łącznie okresów składkowych i nieskładkowych w wymiarze 21 lat.

Wnioskodawczyni złożyła odwołanie od decyzji ZUS domagając się jej zmiany i uwzględnienia przy obliczaniu wysokości emerytury okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców po ukończeniu 16 roku życia, tj. od 28.07.1970r. do 31.12.1973r. jako okresu składkowego.

Argumentowała, że jej praca w gospodarstwie rolnym rodziców miała charakter stały, a do codziennych jej obowiązków należały prace związane z hodowlą zwierząt, tj. karmienie, dojenie, wypasanie, sprzątanie obory, przygotowywanie paszy dla zwierząt, a także uprawa i zbiór porzeczek, wiśni, ogórków, plewienie grządek, sadzenie i wykopki ziemniaków, sianokosy. Wskazała, że prace te wykonywała przez 7 dni w tygodniu po 5 godzin dziennie. Powołując się na przepis art. 10 ustawy wskazała, że wynika z niego, że w sytuacji gdy osoba ubiegająca się o emeryturę nie może wykazać wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego, to może starać się na podstawie w/w przepisu o jego uzupełnienie przez zaliczenie okresu pracy w gospodarstwie rolnym.

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 8.06.2017r. organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania i podtrzymał stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji. Podał, że wnioskodawczyni od 1.03.2017r. jest uprawniona do emerytury przyznanej w związku z osiągnięciem wieku emerytalnego na podstawie art. 24 ustawy. Na podstawie art. 26 a ustawy ustalono jej wysokość na kwotę 576,73 zł, przy czym uwzględniono zwiększenie z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres 10 lat i 8 miesięcy w kwocie 94,49 zł. Jednocześnie ZUS przyznał, że emerytura w ten sposób obliczona w kwocie 671,22 zł jest niższa od najniższej emerytury, ale nie ulega ona podwyższeniu, ponieważ wnioskodawczyni nie udowodniła łącznie okresów składkowych i nieskładkowych w wymiarze 21 lat.

Organ rentowy stwierdził nadto, że przy ustalaniu wartości kapitału początkowego i następnie wysokości emerytury nie uwzględnił okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców odwołującej od 28.07.1970r. do 31.12.1973r., ponieważ przy obliczaniu wartości kapitału początkowego, a następnie wysokości emerytury wg „nowych zasad” nie uwzględnia się okresów pracy w gospodarstwie rolnym, gdyż nie zostały one wykazane w art. 174 ust. 1, 2 pkt 1-3 ustawy. Jednocześnie wyjaśnił, że wymienione w odwołaniu okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia mogą być uwzględnione do prawa do emerytury jak i jej wysokości, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, jednak przepis ten dotyczy emerytur obliczanych wg tzw. „starych zasad”, a wnioskodawczyni nie jest uprawniona do takiej emerytury.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

ustalił i zważył, co następuje:

Wnioskodawczyni M. O. urodziła się (...) W okresie od 28.07.1970r. do 31.12.1973r. pracowała w gospodarstwie rolnym rodziców po ukończeniu 16 roku życia, wykonując wszelkie prace rolnicze, w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie i jest to okoliczność niesporna.

W dniu 22.03.2017r. złożyła wniosek o emeryturę. Do wniosku dołączyła m.in. świadectwa pracy i zaświadczenie KRUS z dnia 17.03.2017r. potwierdzające okresy podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników tj. od 5.09.2006r. do nadal i opłacenie za ten okres stosownych składek.

Decyzją z dnia 29.03.2017r. znak: (...) -2017 ZUS O/R. ustalił dla niej kapitał początkowy na dzień 1.01.1999r. w wysokości 35 851,86 zł. Do ustalenia wartości kapitału początkowego organ rentowy przyjął okresy składkowe w wymiarze 3 lat i 4 dni oraz nieskładkowe – okresy sprawowania opieki nad dzieckiem w wymiarze 6 lat. W. wyniósł 11,76%.

Po przedłożeniu korekty świadectwa pracy z 23.03.2017r. decyzją z dnia 4.04.2017r. znak: (...) -2017organ rentowy ponownie ustalił wartość kapitału początkowego na dzień 1.01.1999r. w wysokości 39 108,08 zł, przyjmując do ustalenia jego wartości okresy składkowe w wymiarze 3 lat 7 miesięcy i 4 dni oraz nieskładkowe – okresy sprawowania opieki nad dzieckiem w wymiarze 6 lat. W. wyniósł 15,86 %.

Zaskarżoną decyzją z dnia 5.04.2017r. znak: (...) ZUS przyznał jej emeryturę od 1.03.2017r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

(dowód: akta organu rentowego dotyczące wnioskodawczyni: wniosek o emeryturę k.1, świadectwa pracy k.7-10,27, zaświadczenie z KRUS z 17.03.2017r. k.17-21, decyzje ZUS O/R. z 29.03.2017r. k.23, 4.04.2017r. k.29, 5.04.2017r. k.33)

Kwestia sporna w niniejszej sprawie sprowadza się do ustalenia, czy wnioskodawczyni ma prawo do podwyższenia emerytury do wysokości najniższej emerytury, do czego warunki określa art. 87 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 887 ze zm.), zwanej dalej ustawą oraz czy ma prawo do uwzględnienia przy obliczaniu niezbędnego do tego podwyższenia stażu ubezpieczeniowego pracy w gospodarstwie rolnym rodziców w latach 1970 – 1973 tj. przed dniem objęcia rolników i ich domowników systemem ubezpieczeń społecznych.

Zgodnie z powołanym art. 87 ust. 1 ustawy, w przypadku gdy emerytura przysługująca z Funduszu określona w art. 26, łącznie z okresową emeryturą kapitałową, albo emerytura przysługująca z Funduszu określona w art. 26, jest niższa niż kwota, o której mowa w art. 85 ust. 2 i 3, emeryturę przysługującą z Funduszu, w tym emeryturę ustaloną ze zwiększeniem, o którym mowa w art. 26a, podwyższa się w taki sposób, aby suma tych świadczeń nie była niższa od tej kwoty, o ile ubezpieczony:

1) mężczyzna - osiągnął wiek emerytalny, o którym mowa w art. 24 ust. 1b, i ma okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat,

2) kobieta - osiągnęła wiek emerytalny, o którym mowa w art. 24 ust. 1a, i ma okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat, z uwzględnieniem ust. 1b

- z uwzględnieniem ust. 3-7. Przepis art. 5 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

1a. W okresie składkowym, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, uwzględnia się okres, za który ustalono zwiększenie, o którym mowa w art. 26a.

1b. Okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, wynosi:

1) 20 lat - do dnia 31 grudnia 2013 r.;

2) 21 lat - od dnia 1 stycznia 2014 r.;

3) 22 lata - od dnia 1 stycznia 2016 r.;

4) 23 lata - od dnia 1 stycznia 2018 r.;

5) 24 lata - od dnia 1 stycznia 2020 r. do dnia 31 grudnia 2021 r.

Artykuł 87 ustawy ustala warunki otrzymania świadczenia najniższego dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., których wysokość emerytury (z FUS lub z FUS łącznie z (...)), obliczona zgodnie z art. 26 (tzn. świadczenie z art. 24, 24a, 26b, 26c, 183 lub 184), będzie niższa niż kwota emerytury minimalnej określona w art. 85 ust. 2-3. Prawo do podwyższenia świadczenia do kwoty emerytury minimalnej uzależnione jest nie tylko od spełnienia przesłanki osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego, lecz również od legitymowania się (przejściowo w latach 2013-2021 zróżnicowanym ze względu na płeć) odpowiednim okresem ubezpieczenia (20-25/25 lat), do którego, w części składkowej, zalicza się okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które przyznano zwiększenie w trybie przepisu art. 26a oraz okresy kontynuowanego ubezpieczenia emerytalnego w myśl art. 10 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w brzmieniu do dnia 31 grudnia 2012 r. Trzeba więc skonstatować, że warunki nabycia prawa do tego podwyższenia są surowsze niż warunki nabycia samej emerytury.

W tym miejscu zaznaczyć należy, że wnioskodawczyni urodzona w (...)r., a więc po 31.12.1948r., ma ustaloną emeryturę kapitałową z art. 24 ustawy, której wysokość jest ustalona w oparciu o art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i jej wysokość zależy od wysokości kapitału początkowego i zgromadzonych składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego.

Przepis powyższy określa, że emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183.

Według art. 25 ust.1 ustawy podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

Przepis art. 26a ust. 1 ustawy stanowi, że wysokość emerytury ustalonej zgodnie z art. 26 ulega zwiększeniu za okresy opłacania składek na Fundusz Emerytalny (...), Fundusz Ubezpieczenia Społecznego (...) i ubezpieczenie emerytalno-rentowe, o których mowa w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników. Zwiększenie to ustala się według zasad wymiaru części składkowej emerytury rolniczej przewidzianych w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników na podstawie zaświadczenia Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego o okresach opłacania składek. Zwiększenie, o którym mowa w ust. 1, nie przysługuje osobie mającej ustalone prawo do emerytury na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników. (ust.2) Zwiększenie, o którym mowa w ust. 1, przyznaje się ubezpieczonemu, który legitymuje się okresami, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 1, krótszymi niż 25 lat.(ust. 3)

Odwołująca domaga się zwiększenia stażu ubezpieczeniowego o lata 1970 – 1973, kiedy pracowała w gospodarstwie rodziców, aby uzyskać świadczenie w najniższej wysokości, z powołaniem się na przepis art. 10 ust. 1 ustawy, który stanowi, że przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również następujące okresy, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe.

Przepis ten nie może jednak znaleźć zastosowania w sytuacji odwołującej, ponieważ przyznanie emerytury z art. 24 ustawy, która ona pobiera – tzw. emerytura kapitałowa nie jest uzależnione od legitymowania się jakimś minimalnym, określonym ustawą stażem ubezpieczeniowym. Prawo do tego świadczenia przysługuje ubezpieczonym urodzonym po 31 grudnia 1948r. po osiągnięciu określonego w ustawie wieku emerytalnego.

Skoro prawo do emerytury nie jest uzależnione od legitymowania się określonym stażem ubezpieczeniowym, to oznacza, że przy ustalaniu stażu niezbędnego do przyznania emerytury minimalnej, o której mowa w art. 87 ustawy uwzględnia się tylko ten okres pracy w gospodarstwie rolnym lub prowadzenia gospodarstwa, z który przyznano zwiększenie, o którym mowa w powołanym wyżej art. 26a ustawy tj. okres, za który zostały odprowadzone składki na ubezpieczenie rolnicze.

Wnioskodawczyni pracowała również poza rolnictwem, ale wyłącznie przed 1984 r.

. W celu obliczenia wysokości emerytury miała ustalony kapitał początkowy. Do jego wyliczenia uwzględniono 9 lat 7 miesięcy i 4 dni okresów składkowych i nieskładkowych (decyzja o ustaleniu wysokości kapitału początkowego k. 29 akt rentowych). Taką samą ilość okresów składkowych i nieskładkowych, a nadto 10 lat i 8 miesięcy z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie rolnicze, uwzględniono przy obliczaniu stażu ubezpieczeniowego-emerytalnego, co łącznie dało 20 lat 3 miesiące i 4 dni. Tymczasem wymagany do podwyższenia świadczenia okres składkowy i nieskładkowy zgodnie z art. 87 ust 1b ustawy to 22 lat, skoro wniosek o emeryturę złożyła w 2017 roku. Nie spełnia więc warunków do wypłaty świadczenia w minimalnej wysokości .

W świetle powyższych okoliczności uznać należy, że zaskarżona decyzja ZUS jest prawidłowa, a odwołanie jako bezzasadne podlegało oddaleniu na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc.